Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Sèquia Madriguera

Sant Adrià de Besòs

Ubicació

Comarca:	Barcelonès
Lloc/Adreça:	La Verneda - Camí de La Verneda
Alçada:	8

Coordenades:

Latitud:	41.42542
Longitud:	2.20656
UTM Est (X):	433701
UTM Nord (Y):	4586288

Classificació

Número de fitxa	08194 - 66
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Obra civil
Estil / època:	Historicista
Segle	X-XI
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Perdut en gran part, tot i que està cobert i no es pot conèixer amb detall la seva situació.
Protecció	Inexistent
Accés	Sense accés
Ús actual:	Simbòlic
Titularitat	Pública
Titular:	Diversos propietaris
Fitxes associades:	
Topònim "Besossada"	
Autoria de la fitxa	Equip de treball de l'Arxiu Municipal de Sant Adrià de Besòs "Isabel Rojas Castroverde" (ASAB)
Data de registre de la fitxa:	dl., 02/01/2017 - 01:00
Data de la darrera revisió:	dl., 17/05/2021 - 01:00

Descripció

La Sèquia Madriguera és un canal de recollida de les aigües superficials del riu Besòs, a més dels diversos torrents que provenien de Sant Andreu i abocaven al riu. La sèquia sortia del Rec Comtal a l'altura de Trinitat Vella i baixava fins al Camp de la Bota. Passava per La Verneda fins a l'actual camí de La Verneda. Després, seguia el límit entre Barcelona i Sant Adrià fins arribar a l'actual zona de la platja, on hi ha el Parc del Fòrum, on desembocava al mar, tot formant una petita llacuna que encara surt als mapes de la dècada de 1930. Pel camí movia el molí de la Verneda, un dels més antics del pla. Estava ubicat molt a prop de la corba del camí de la Verneda. També proporcionava aigua a molts barris, fàbriques i incomptables horts i camps. En el bloc "Pla de Barcelona" es diu que "La Sèquia Madriguera no és només una sèquia, ni tan sols una frontera. És un rastre fluvial antiquíssim. En altres paraules, la sèquia és la llera de l'antic riu Besòs. De fet, durant segles el canal es coneixia com el Besòs Vell i el curs actual del riu Besòs es coneixia com el Besòs Nou".

Observacions:

Al barri barceloní del Bon Pastor hi ha un carrer dedicat a la Sèquia Madriguera. La primera imatge és de l'Arxiu Municipal de Sant Adrià de Besòs "Isabel Rojas Castroverde" (ASAB) i les altres dues extretes del bloc https://pladebarcelona.wordpress.com/2014/09/06/el-pacte-de-la-madriguera/ una del ICCC i l'altra del CBUC.

Història

El riu Besòs, al segle X, ja era conegut com el Besaucii. En època de forts aiguats, el Besòs podia augmentar el seu cabal de forma considerable i emportar-se tot allò que es trobava a la vora dels seus marges: aquest fenomen és conegut com «besossades». De tant en tant, canviava la seva llera i la seva desembocadura al mar, ja que el seu transcurs no estava ni controlat ni delimitat. La manca d'una llera neta permetia que es formessin braços que s'expandissin per les dues vores i abastien d'aigua la zona. Tot i així, a finals del segle XVIII, l'actual pas del riu Besòs ja estava assegurat i es coneixia com el Besòs Nou. Aquest braç del riu sembla que al segle X era utilitzat com a sèquia. Al marge dret del riu Besòs, a la zona de La Verneda, hi havia diversos molins que utilitzaven la força de l'aigua per funcionar, alhora que ajudaven a l'abastiment d'aigua de la zona. Els més coneguts eren el d'Estadella i el d'Altafulla, o més comunament, el de La Verneda. Tots dos molins pròxims al riu Besòs recollien les aigües superficials gràcies a la Sèquia Madriguera. Aquesta, també coneguda com el Rec de La Verneda, començava on els molins, els quals hi eren entre els actuals barris de Sant Andreu i Bon Pastor, i transcorria per l'actual llindar entre la ciutat de Barcelona i Sant Adrià de Besòs fins arribar al mar. Aquest canal d'aigua, també anomenat Rec d'Estadella, va continuar abastint d'aigua als molins i, al segle XVI, va començar a fer-ho a les primeres masies, les quals eren dedicades al conreu. Totes aquestes masies s'abastien tant de les mines d'aigua com del canal. I és que, la Sèquia Madriguera no era l'únic rec de la zona, sinó que confluïa molt a prop del Rec Comtal, a la zona de Sant Andreu. De tota manera, és important destacar que la Sèquia Madriguera no només feia arribar aigua als conreus, sinó que també va començar a utilitzar-se per delimitar físicament els dos municipis. Aquesta va seguir existint, amb aquesta doble funció, possiblement fins a principis del segle XX, quan la zona de La Mina, La Catalana i La Verneda van passar de ser zones rurals a espais amb grans blocs d'habitatges. La desaparició de les masies, la construcció de les vies de comunicació com la ronda de Sant Raimon de Penyafort, l'Avinguda Guipúscoa i l'autopista de Mataró, i la urbanització dels barris del Besòs, la Pau, i la Mina va acabar fent desaparèixer la sèquia.

Bibliografia

BOJ, I. i GUAITA, P. (Coord.)(2007): "La Riudada de 1962 a Sant Adrià". MONFERRER, J. M. (2013): La història de Sant Adrià llegida des de la Mina. Volum 1. Un espai cobejat i una història conflictiva. Octaedro, S.L. RAFAEL, J. i PIULACHS, M. (2002). Sant Adrià de Besòs, història d'un canvi. Ajuntament de Sant Adrià de Besòs, El Punt. ROVIRA, J. (1951): "Resum històric de la Verneda de Besòs" Conferència del ponent de cultura de l'ajuntament. Fasciculos de divulgación histórica. Ajuntament de Sant Adrià de Besòs. ROVIRA, J. (1977): "Sant Adrià de Besòs. Història de un pueblo en su primer milenio" Ajuntament de Sant Adrià de Besòs. https://pladebarcelona.wordpress.com/2014/09/06/el-pacte-de-la-madriguera/

DE
ENSANCHE
DE
SAN ADRIAN DE BESÓS
LADERA DERECHA
ESCALA 1:2000
BARCELONA
MUNICIPAL
TERMINO
CAN PUNSEN
CATALANA
DE
ELECTRICIDAD
MAR MEDITERRANEO

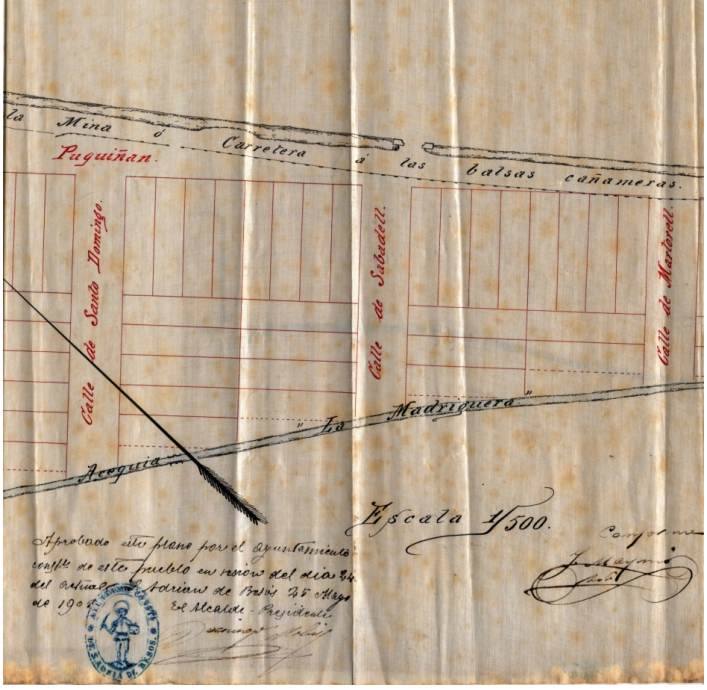
la Mina
Puguiñan.
Carretera
á las balsas cañameras.
Calle de Santo Domingo.
Calle de Sebastián.
Calle de Maribarri.
"La Madriguera"
Acequia
Escala 1/500.
Aprobado este plano por el Ayuntamiento
en sesión de este fecha en virtud del dia 24
del actual. Adriano de Bilbao 25 Mayo
de 1900
El Alcalde - Presidente